

بررسی رابطه بین گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (۱۳۹۸)

نویسندگان:

سیده فاطمه صالحی^۱، اعظم علوی^{۲*}

۱- کارشناسی ارشد، گروه مدیریت خدمات بهداشتی، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران

۲- استادیار، گروه پرستاری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.13, No.1&2, Spring & Summer 2024

چکیده:

مقدمه: رفتار حرفه‌ای، از الزامات انجام صحیح وظایف سپرده شده پرستاران و از گرایش‌های مهم اجتماعی است که در انتخاب شغل و عملکرد حرفه‌ای پرستاری، نقش ویژه‌ای دارد. پژوهش حاضر، با هدف بررسی ارتباط بین گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (۱۳۹۸)، انجام شده است.

روش کار: پژوهش حاضر، از نوع مقطعی بود که ۲۶۹ نفر از پرستاران بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (۱۳۹۸)، به روش قابل دسترس بودن، وارد مطالعه شدند. داده‌ها، با استفاده از دو پرسشنامه استاندارد رفتار حرفه‌ای پرستاران و گرایش‌های اجتماعی مطلوب تجدید نظر شده کارلو (۲۰۰۳)، جمع‌آوری گردید. داده‌ها، با استفاده از آمار توصیفی - تحلیلی (ضریب همبستگی پیرسون) و با نرم افزار SPSS 24، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که میانگین نمره گرایش‌های اجتماعی پرستاران $3/72 \pm 0/46$ و میانگین نمره رفتار حرفه‌ای پرستاران $3/82 \pm 0/46$ بالاتر از حد متوسط، بوده است؛ همچنین بین میانگین نمره گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران، ارتباط مثبت معناداری وجود داشت ($r=0/393$ و $p<0/001$).

نتیجه‌گیری: با در نظر گرفتن اهمیت رفتارهای مطلوب اجتماعی و تمایلات انجام این دسته از رفتارها بر رفتار حرفه‌ای پرستاران، پیشنهاد می‌شود که مداخلاتی همچون برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه مفاهیمی مانند: همدلی، شفقت و نوع دوستی، به عنوان زیر ساخت‌های گرایش به رفتارهای مطلوب اجتماعی در پرستاران، انجام گردد.

J Educ Ethics Nurs 2024;13(1&2):79-86

واژگان کلیدی: گرایش اجتماعی، رفتار حرفه‌ای، پرستاران

مقدمه

حرفه پرستاری، به عنوان یکی از عوامل تعیین‌کننده سلامت، تلقی می‌گردد که سیستم‌های گوناگونی همچون: مؤسسه ملی تحقیقات پرستاری و بهبود سلامت را از طریق تقویت ابعاد مرتبط با پرستاری، در نظر دارند(۱). مفهوم رفتار حرفه‌ای، برگرفته از علم اخلاق بوده و عبارت است از مجموعه قوانین رفتاری که در ابتدا از ماهیت حرفه یا شغل، به دست آمده است و مجموعه‌ای از ضوابط، هنجارها، اصول و ارزش‌های مثبت می‌باشد که آیین‌نامه‌ای برای راهنمایی افراد حرفه و چارچوبی برای اقدام حرفه‌ای، ارائه می‌کند(۲، ۳). رفتار حرفه‌ای، از مفاهیم اساسی و بنیادی در پرستاری می‌باشد

حرفه پرستاری، به عنوان یکی از عوامل تعیین‌کننده سلامت، تلقی می‌گردد که سیستم‌های گوناگونی همچون: مؤسسه ملی تحقیقات پرستاری و بهبود سلامت را از طریق تقویت ابعاد مرتبط با پرستاری، در نظر دارند(۱). مفهوم رفتار حرفه‌ای، برگرفته از علم اخلاق بوده و عبارت است از مجموعه قوانین رفتاری که در ابتدا از ماهیت حرفه یا شغل، به دست آمده است و مجموعه‌ای از ضوابط، هنجارها، اصول و ارزش‌های مثبت می‌باشد که آیین‌نامه‌ای برای راهنمایی افراد حرفه و چارچوبی برای اقدام حرفه‌ای، ارائه می‌کند(۲، ۳). رفتار حرفه‌ای، از مفاهیم اساسی و بنیادی در پرستاری می‌باشد

* نویسنده مسئول، نشانی: استادیار، گروه پرستاری، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران.

پست الکترونیک: azam_alavi92@yahoo.com

تلفن تماس: ۰۳۸ - ۳۳۳۶۱۰۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۳/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۸

که به رعایت استانداردهای رفتاری ویژه، در ارائه مراقبت‌های پرستاری برای بهبود عملکرد، بیان می‌شود (۴). پرستاران، باید استانداردهای رفتار و اصول حرفه‌ای را که احتیاج به دقت دارند، به کار گیرند (۵). رفتار حرفه‌ای، از الزامات انجام درست وظایف سپرده شده پرستاران، است، از این رو به صورت مستقیم، با عملکرد آن‌ها و پیامدهای بیماران، در ارتباط می‌باشد (۶)؛ همچنین باید توجه داشت که رفتار حرفه‌ای، موجب ایجاد اعتماد، اطمینان و رضایت در بیماران، می‌گردد (۷)؛ بنابراین اقدامات در جهت ارتقای رفتار حرفه‌ای پرستاران می‌تواند، زمینه ارتقای کیفیت خدمات، توسط پرستاران را فراهم کرده که خود سبب افزایش بهره‌وری مراکز درمانی، خواهد شد؛ چنانچه از طرفی دیگر، عملکرد ناکافی حرفه‌ای می‌تواند، باعث فرسودگی شغلی، کاهش یا از دست دادن انگیزه و کاهش رضایت حرفه‌ای پرستاران، گردد (۸). رفتار حرفه‌ای، به بسیاری از موارد مانند: دانش اخلاقی، مهارت‌های ارتباطی با بیماران، همکاران و جنبه‌های مثبت رفتاری، در ارتباط است (۲، ۹، ۱۰). یکی از مؤلفه‌های مهم در عملکرد پرستاری، رفتارهای اجتماعی مطلوب و گرایش به انجام این دسته از رفتارها در پرستاران، می‌باشد.

رفتارهای اجتماعی مطلوب، در منابع مختلف، تعاریف گوناگونی دارند؛ با این حال برای این تعاریف، پایه مشترکی وجود دارد و منظور، اعمالی است که در جهت کمک یا نفع‌رسانی به شخص دیگر می‌باشد و بیشتر به شکل کمک کردن، مشارکت کردن، قرض دادن یا تقسیم کردن، آرام کردن دیگران، اهدای کالا یا پول، فعالیت‌های داوطلبانه، حمایت از فرد در هنگام خطر (مراقبت کردن)، همدلی، همدردی و کمک رسانی ابرازی، توصیف می‌گردند (۱۱، ۱۲)؛ به طور کلی جامعه‌پسندی، رفتارها، نگرش‌ها و هیجان‌های مثبت نسبت به دیگران است؛ به بیانی دیگر، رفتارهای جامعه‌پسند، در سطح عاطفی به صورت همدلی، همدردی و شفقت و در سطح رفتاری به صورت رفتارهای داوطلبانه برای فایده رساندن به دیگران، تعریف می‌گردند (۱۳). یک اصطلاح جامع از اعمال و فعالیت‌هایی است که به حمایت دیگران پرداخته و از طریق مداخلات سودمند و امور داوطلبانه، انجام می‌گیرند. در مجموع، رفتارهای اجتماعی مطلوب، نشان می‌دهند که افراد چقدر یاری‌رسان هستند و چگونه و با چه انگیزه‌هایی در شرایط عادی و اضطراری، به کمک دیگران می‌شتابند (۱۴). رفتارهای اجتماعی مطلوب، یک نظام رفتاری ارزش مدارانه مبتنی بر نوع دوستی، در مقابل رفتارهای خودخواهانه است که شامل چهار نوع رفتارهای اجتماعی مطلوب، از جمله: نوع دوستانه، متابعت‌آمیز، هیجانی و جمعی، می‌باشد. ۱. رفتارهای اجتماعی مطلوب نوع دوستانه: مشتمل بر کمک

داوطلبانه به دیگران، با میانجی‌گری پاسخگویی از روی همدردی، هنجارها و اصول درونی سازی شده ثابت، برای کمک به دیگران، آشکار می‌گردد؛ ۲. رفتارهای اجتماعی مطلوب متابعت‌آمیز: با عنوان یاری‌رسانی به دیگران که در پاسخ به درخواست کلامی یا غیر کلامی، می‌باشد؛ ۳. رفتارهای اجتماعی مطلوب هیجانی: با موضوع کمک‌رسانی به دیگران که تحت شرایط هیجانی، انجام می‌شود؛ ۴. رفتارهای اجتماعی مطلوب جمعی: در حضور دیگران، به دلیل کسب تأیید، احترام دیگران (همسالان، والدین و...) و افزایش ارزش فردی، انجام می‌شوند (۱۲، ۱۵).

رفتارهای مطلوب اجتماعی، پدیده‌ای بسیار ضروری در جوامع انسانی است که می‌تواند، به اشتراک گذاشتن منابع شخصی و حمایت را شامل گردد (۱۶). رفتارهای مطلوب اجتماعی و تمایلات برای انجام آن‌ها، مسأله‌ای بسیار مهم، برای کارکنان مراقبت سلامتی و به طور مشخص، در زمینه پرستاری است (۱۳). دلسوزی و توانایی پاسخگویی به همراه انسانیت و مهربانی به درد، پریشانی، اضطراب یا نیازهای دیگران از دیرباز، به عنوان ارزش حرفه‌ای اساسی مراقبت در حرفه پرستاری، مورد توجه قرار گرفته است (۱۷). بر طبق نتایج پژوهش Dziubak و همکاران، میان جهت‌گیری جامعه‌پسندی و تمایل برای انتخاب حرفه پرستاری، همبستگی مثبت معناداری وجود دارد (۱۸). سنگ بنا و اصل اصیل، در انجام مراقبت‌های پرستاری شایسته جامعه امروز و دنیای آینده، تربیت پرستارانی است که واجد گرایش‌های اجتماعی و رفتار حرفه‌ای مطلوب، باشند. آنچه در حال حاضر از اهمیت زیادی برخوردار است، رفتار و اخلاق حرفه‌ای پرستاران می‌باشد؛ زیرا سیستم رو به رشد و پویای پرستاری، نیازمند وجود پرستارانی با صلاحیت حرفه‌ای است که بتوانند مراقبت‌هایی مطلوب و اخلاقی را ارائه دهند؛ با این وجود گرایش‌های اجتماعی مطلوب، در حرفه پرستاری و ارتباط آن با مفاهیم حرفه‌ای پرستاری، کمتر مورد بررسی قرار گرفته است؛ پس با توجه به اینکه حرفه پرستاری، در پوچی و بی‌هدفی، قرار نگیرد، باید توجه داشت که پرستاری یک حرفه اجتماعی است؛ آن‌گونه که رفتارهای حرفه‌ای، مداخلات مراقبتی پرستاران و رابطه‌ای که با بیماران برقرار می‌کنند، خود بستری برای ارائه رفتارهای مطلوب اجتماعی می‌باشد. این پژوهش، با هدف تعیین ارتباط بین گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران بیمارستان‌های آموزشی وابسته، به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (۱۳۹۸)، انجام شده است.

روش کار

این پژوهش، از نوع مقطعی بود که با توجه به تعداد کل جامعه آماری، ۸۹۹ نفری پرستاران شاغل، در بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، ۲۶۹ نفر از پرستاران، طبق فرمول کوکران ($d=0.05$ ، $q=0.5$ ، $p=0.05$ ، $Z=1.96$) به روش نمونه‌گیری در دسترس، در هر سه شیفت کاری، با معیارهای ورود داشتن حداقل، یک‌سال سابقه کار و کم‌ترین مدرک کارشناسی، به مدت سه ماه از آبان تا دی ماه ۱۳۹۸، انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها، شامل دو پرسشنامه استاندارد، بود که گرایش‌های اجتماعی مطلوب تجدیدنظر شده Carlo و همکاران (۲۰۰۳)، دارای ۲۵ گویه که دربرگیرنده رفتارهای اجتماعی مطلوب ناشناس (۷ سؤال)، نوع دوستانه و جمعی (۸ سؤال)، هیجانی (۳ سؤال) و رفتارهای اجتماعی مطلوب، در موقعیت بحرانی و اضطراری (۴ سؤال) و رفتارهای اجتماعی مطلوب متابعت‌آمیز (۳ سؤال) تشکیل داد. مقیاس‌های اندازه‌گیری رفتار اجتماعی مطلوب، یک سازه کلی، تحت عنوان مقیاس‌هایی تعریف می‌شوند که سعی دارند، تمایل فرد را به بروز برخی از این رفتارها، در زمینه‌ها و با انگیزه‌های مختلف، مورد سنجش قرار دهند. در این پژوهش، منظور از نمره استاندارد گرایش‌های اجتماعی، نمره‌ای است که فرد به سؤالات ۲۵ ماده‌ای پرسشنامه گرایش‌های اجتماعی تجدیدنظر شده Carlo، می‌دهد. نمره‌گذاری پرسشنامه، به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای «اصلاً مرا توصیف نمی‌کند»، «تأیدی مرا توصیف نمی‌کند»، «بدون نظر»، «تا حدی مرا توصیف می‌کند» و «کاملاً مرا توصیف می‌کند» به ترتیب امتیازات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵، در نظر گرفته می‌شود. در پژوهش Carlo و همکاران، روایی و پایایی این ابزار، مورد تأیید قرار گرفته است (۱۹). در ایران، مطالعه کجیاف و همکاران، روایی و پایایی پرسشنامه، مورد تأیید قرار گرفته است و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶، گزارش شد (۲۰).

پرسشنامه رفتار حرفه‌ای، شامل: ۲۷ گویه با امتیازبندی لیکرت ۵ تایی «همیشه»، «اصلاً»، «گاهی اوقات»، «نظری ندارم» و

«اغلب اوقات» که امتیازات از ۵ برای «همیشه» تا یک برای «اصلاً»، است. در بررسی خانجیان و همکاران، روایی و پایایی این ابزار، مورد تأیید قرار گرفته و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۶، گزارش شده است (۹). در این مطالعه، برای به‌دست آوردن امتیاز نهایی دو پرسشنامه، جمع امتیازها، بر تعداد گویه‌ها تقسیم گردید. در مجموع، میانگین سؤالات در کل و حیطه، با کسب نمره کمتر از ۲/۵، حاکی از نمره ضعیف، کسب نمره ۲/۵ تا ۳/۷۵، نمره متوسط و نمره بالاتر ۳/۷۵، نشانگر امتیاز خوب، ارزیابی شد.

پس از دریافت معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد و کسب موافقت معاونت تحقیقات و فن‌آوری دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، پرسشنامه‌ها توزیع گردید. قبل از شروع به کار، موضوع، روش اجرا و هدف مطالعه، توسط نویسنده اول، به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد و رضایت آگاهانه آن‌ها به‌دست آمد؛ همچنین اطمینان داده شد که اطلاعات خصوصی و شخصی داوطلبان، محافظت خواهد شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی - تحلیلی (ضریب همبستگی پیرسون) با استفاده از نرم افزار SPSS24، استفاده گردید.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها، نشان داد که بیشتر نمونه‌های مورد مطالعه، شامل: ۲۲۹ نفر (۸۵/۱۳) زن و ۴۰ نفر (۱۴/۸۷) مرد بودند که ۹۵ نفر (۳۵/۳۱ درصد) در گروه سنی ۳۱-۳۵ و ۸۰ نفر (۲۹/۷۴ درصد) با سابقه کار بین ۱۱-۱۵ سال و ۲۳۴ نفر (۸۶/۹۸٪) دارای مدرک لیسانس، تشکیل دادند (جدول ۱).

میانگین نمره گرایش‌های اجتماعی پرستاران، در پژوهش حاضر 3.72 ± 0.46 ، متوسط و میانگین نمره رفتار حرفه‌ای پرستاران 3.82 ± 0.46 ، بالاتر از حد متوسط گزارش، گردید. نتایج آزمون کولموگراف و اسمیرنوف، نشان داد که توزیع داده‌ها، نرمال بوده است. نتایج آزمون همبستگی پیرسون، نشان داد که بین گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران، رابطه مثبت و معناداری ($r=0.393$ و $p<0.001$) وجود دارد.

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد پرستاران بر حسب متغیرهای دموگرافیک

جنسیت	مرد	فراوانی	درصد
		۴۰	۱۴/۸۷
	زن	۲۲۹	۸۵/۱۳
تحصیلات	لیسانس	۲۳۴	۸۶/۹۸
	فوق لیسانس	۳۵	۱۳/۰۲
سن	< ۲۵	۲۵	۹/۲۹
	۲۵-۳۰	۶۰	۲۲/۳۰
	۳۵-۴۰	۹۵	۳۵/۳۱
	۴۵-۳۶	۶۹	۲۵/۶۵
	بالاتر از ۴۵ سال	۲۰	۷/۴۳
	کمتر از ۵ سال	۳۰	۱۱/۱
	۵-۱۰ سال	۴۰	۱۴/۸۷
سابقه کار	۱۱ تا ۱۵ سال	۸۰	۲۹/۷۴
	۱۶ تا ۲۰ سال	۷۵	۲۷/۸۹
	۲۱ تا ۲۵	۲۹	۱۰/۷۸
	بیشتر از ۲۵ سال	۱۵	۵/۵۸

جدول ۲: ضریب همبستگی بین گرایش‌های اجتماعی و رفتار حرفه‌ای پرستاران بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

گرایش‌های اجتماعی		رفتار حرفه‌ای	
(انحراف معیار) $\pm$ میانگین		(انحراف معیار) $\pm$ میانگین	
۳/۷۲ $\pm$ (۰/۴۶)		۳/۸۲ $\pm$ (۰/۴۶)	
گرایش‌های اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون	۱	۰/۳۹۳
	سطح معناداری	-	p=۰/۰۰۱
رفتار حرفه‌ای	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۳۹۳	۱
	سطح معناداری	p=۰/۰۰۱	-

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر، نشان داد که بین میانگین نمره گرایش‌های اجتماعی مطلوب و رفتار حرفه‌ای پرستاران، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ به گونه‌ای که میانگین نمره متغیر گرایش‌های اجتماعی مطلوب در سطح متوسط و رفتار حرفه‌ای پرستاران مورد مطالعه، بالاتر از حد متوسط است. در همین زمینه، نتایج مطالعه Biagioli و همکاران، در ایتالیا نشان داد که میانگین نمره پرستاران، در حیطه گرایش‌های اجتماعی مطلوب، ۳/۹۹ و بالاتر از متوسط بود (۲۱)؛ همچنین نتایج تحقیق طالقانی و همکاران (۱۳۹۸)، نشان داد که گرایش‌های مطلوب اجتماعی پرستاران شاغل، در مراکز آموزشی-درمانی دانشگاه علوم پزشکی ایران، در حد قابل قبول می‌باشد (۲۲)؛ چنانچه یافته‌های بررسی

Ister و همکاران (۲۰۱۶)، بیانگر آن بود که تمایلات همدلانه دانشجویان پرستاری، متوسط است (۲۳) که با نتایج پژوهش اخیر، هم‌پوشانی دارد. با توجه به اینکه شرایط فرهنگی و اجتماعی بزرگ جامعه ایرانی، در کل کشور تا حدودی یکسان بوده، به دست آمدن نتایجی مشابه، دور از انتظار نیست؛ همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که میانگین نمره متغیر رفتار حرفه‌ای پرستاران، بالاتر از متوسط و در حد مطلوب، بوده است. در همین زمینه، نتایج مطالعه زاهد پاشا و همکاران (۱۴۰۰)، جهانبازی و همکاران (۲۰۱۹)، خواجهی و همکاران (۱۳۹۹)، Mousaviasl و همکاران (۲۰۱۹) و حشمتی نبوی و همکاران (۱۳۹۲)، نشان داد که میانگین نمره رفتار حرفه‌ای پرستاران، بالاتر از متوسط و

مطلوب، بوده است (۸، ۲۴-۲۷) که نتایج پژوهش حاضر را مورد تأیید قرار داد؛ همچنین جباری و همکاران (۱۳۹۴)، در تحقیق خود نشان دادند که سطح رفتار حرفه‌ای پرستاران در شهر رشت، متوسط بوده است (۵)؛ چنانچه با نتایج پژوهش حاضر، همخوانی دارد. به جرأت می‌توان بیان کرد که بهره‌مندی از گرایش‌های اجتماعی مطلوب، برای پرستاران ضروری می‌باشد، به ویژه وقتی که آن‌ها موظف هستند تا یک مراقبت جامع از بیماران، انجام دهند. همدلی و توجه به بیماران، از کلیدهای کیفیت خدمات مراقبت پرستاری است که با تقاضای افرادی که انتظار خدمات درمانی خوب و با کیفیت دارند، بسیار مناسب است (۲۸). با توجه به اینکه محیط بیمارستان، به خودی خود برای بیماران و همراهان آن‌ها بحران‌آور است؛ اما داشتن رفتارهایی که مورد پسند افراد قرار گیرد و مقداری از هیجان‌های منفی آن‌ها را کم کند، از اهمیت زیادی برخوردار است (۱۳).

یافته‌های پژوهش حاضر، نشان داد که بین نمره میانگین گرایش‌های مطلوب اجتماعی و رفتار حرفه‌ای پرستاران، ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. با بررسی متون انجام گرفته، متأسفانه مطالعه‌ای که دقیقاً ارتباط این دو متغیر را تاکنون بازبینی کرده باشد، یافت نگردید؛ اما در همین زمینه، نتایج تحقیق Suazo و همکاران (۲۰۲۰)، نشان داد که بین رفتارهای مطلوب اجتماعی و ارئه مراقبت‌های پرستاری انسان‌دوستانه، ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد (۲۹)؛ همچنین نتایج مطالعه Kim و همکاران (۲۰۱۹)، بیانگر این بود که در کره جنوبی، برخورداری از گرایش‌های اجتماعی مطلوب، رضایت از ارتباطات سازمانی را برای پرستاران، به دنبال دارد (۳۰). طبق نتایج Tuyen و همکاران (۲۰۱۸)، پرستارانی که از گرایش‌های اجتماعی مطلوب برخوردار بودند، در محیط کار، مدیریت بهتری بر رفتارهای خود داشتند (۳۱) که خود تأیید کننده نتایج تحقیق حاضر، می‌باشد؛ چون تمامی این مفاهیم، نمودی از رفتار حرفه‌ای پرستاران است. در همین زمینه، زاهدپاشا و همکاران (۱۴۰۰)، در مطالعه خود نشان دادند که میان رفتار شهروندی سازمانی، با مؤلفه‌هایی همچون: نزاکت، نوع دوستی، جوانمردی و فضیلت مدنی، با رفتار حرفه‌ای پرستاران، ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد (۲۴). با توجه به مشابه بودن برخی از مؤلفه‌های مفهوم شهروندی با رفتار مطلوب اجتماعی، می‌توان گفت این مطالعه به صورت غیرمستقیم، نتیجه پژوهش اخیر را مورد تأیید قرار می‌دهند؛ همچنین در این رابطه، مطالعه علوی و همکاران (۲۰۱۷)، رفتارهای مراقبتی نوع‌دوستانه را یکی از ابعاد اصلی خودکارآمدی مراقبتی پرستاران، معرفی کردند؛ در حالی که خودکارآمدی، یکی از مؤثرترین فاکتورهای کارآمد، بر پیش بینی عملکرد حرفه‌ای بالینی، در پرستاری

است (۳۲). این نتایج نیز ارتباط بین گرایش مطلوب اجتماعی و نوع‌دوستانه، با رفتار حرفه‌ای پرستاران را مورد تأیید قرار می‌دهد. در همین زمینه، بررسی غفاری و همکاران (۲۰۱۶)، نشان داد که بین متغیر نوع‌دوستی و نگرش پرستاران، نسبت به رعایت حقوق بیماران، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (۳۳)؛ چنانچه یافته‌های مطالعه طولی Nesje (۲۰۱۵)، نشان داد، انگیزه جامعه‌پسندانه پرستاران، با تعهد شغلی آن‌ها بعد از سه سال فارغ التحصیلی، رابطه دارد (۳۴)؛ همچنین نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که رفتارهای جامعه‌پسند، می‌توانند بر عملکرد پرستاران تأثیر بگذارند و کیفیت بالاتر مراقبت را موجب گردند. بهره‌مندی از گرایش‌های اجتماعی مطلوب، خشنودی حرفه‌ای کارکنان را ارتقا داده و آنان را از ارتباط با دیگران، خرسند می‌کند. این موضوع باعث مهربانی با دیگران، بروز کمتر علایم افسردگی در کارکنان و سرانجام، تجربه اضطراب شغلی کمتر، توسط آنان می‌شود. در حرفه پرستاری، این گرایش‌ها، از ساختار اجتماعی محیط کار، تأثیر می‌پذیرند؛ در نتیجه، برخورداری از این گرایش‌ها، موجب بهبود عملکرد سازمانی، خوش‌بینی نسبت به حرفه و ارتقای کیفیت مراقبت‌های پرستاری، می‌گردد. در تبیین نتایج می‌توان گفت که در واقع، برخورداری از این گرایش‌ها، زمینه ارتباطات دوستانه با دیگران، همدردی با سایر افراد، شفقت ورزی نسبت به آن‌ها و حمایت از افراد نیازمند، می‌گردد (۳۵). گرایش‌های اجتماعی مطلوب، برای افراد، بهزیستی روانشناختی مثبتی، به ارمغان می‌آورد؛ چنانچه همدلی آن‌ها با سایر افراد جامعه، توسعه می‌یابد (۲۲). طبق نتایج این پژوهش، رفتار حرفه‌ای پرستاران، در ارتباط با گرایش‌های اجتماعی است و رفتار حرفه‌ای پرستاران، در بستر ورود شخص به تعاملات اجتماعی، معنا پیدا می‌کند و از این رو، تصمیم پرستاران، برای برقراری تعاملات بین فردی و گرایش‌های اجتماعی، زمینه ظهور رفتار حرفه‌ای را آماده می‌سازد. از محدودیت‌های این پژوهش، نمونه‌گیری غیرتصادفی است؛ بنابراین باید در تعمیم نتایج به جامعه مشابه، محتاطانه عمل کرد؛ چنانچه انجام تحقیق‌های مشابه، در محیط‌های بزرگ‌تر و با روش نمونه‌گیری تصادفی، پیشنهاد می‌شود که ممکن است، نتایج متفاوتی داشته باشد.

نتیجه‌گیری

مطابق با نتایج پژوهش حاضر، بین میانگین نمره گرایش‌های مطلوب اجتماعی و رفتار حرفه‌ای پرستاران، ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. ارتباط بین فردی و روابط اجتماعی، بخشی از امور غیر قابل تفکیک، با حرفه پرستاری است؛ به عبارت دیگر رفتار حرفه‌ای پرستاران، در بستر ورود شخص به تعاملات

اطلاعات، رعایت گردید. (رعایت کدهای مصوب کمیته کشوری اخلاق در پژوهش‌های علوم پزشکی)

تعارض منافع

این پژوهش، بدون هرگونه حمایت مالی، به انجام رسیده است. نویسندگان بیان کردند که هیچ‌گونه تضاد منافی در این تحقیق، وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

۱. اعظم علوی و فاطمه صالحی: طراحی و اجرای پروژه؛
۲. فاطمه صالحی: جمع‌آوری داده‌ها؛
۳. فاطمه صالحی: تجزیه و تحلیل تفسیر و اعتبارسنجی داده‌ها؛
۴. اعظم علوی: نوشتن دشت نوشته، ویرایش، بازنگری و نهایی کردن مقاله.

تشکر و قدردانی

این مقاله، برآمده از پایان‌نامه کارشناسی ارشد، در رشته مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی، بود؛ بدین وسیله محققان، از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی شهرکرد، جهت همکاری و همچنین از تمام پرستارانی که وقت گرانبهای و تجربه‌های ارزشمند خود را در اختیار آن‌ها قرار دادند، صمیمانه تشکر و قدردانی، می‌کنند.

اجتماعی، معنا پیدا می‌کند؛ آن‌گونه که رفتار حرفه‌ای، متأثر از گرایش اجتماعی می‌باشد که براساس آن بنیان شده است؛ چنانچه از طرفی دیگر پرستاری، به عنوان یک حرفه گسترش یافته، در حال طی کردن مسیر حرفه‌ای شدن، می‌باشد. از دیدگاه صاحب نظران، مسیر تکامل حرفه‌ای در پرستاری، هموار نیست و جهت رسیدن به این هدف، باید عوامل مؤثر در این فرآیند، شناسایی و برای رسیدن به معیارهای حرفه‌ای شدن، تلاش کرد؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد، با در نظر گرفتن اهمیت رفتارهای مطلوب اجتماعی و تمایلات انجام این دسته از رفتارها، بر اقدام حرفه‌ای پرستاران، ضروری است که مداخلاتی همچون برگزاری کارگاه‌های آموزشی در زمینه مفاهیمی مانند: همدلی، شفقت، نوع دوستی و دانش اخلاق حرفه‌ای، به عنوان زیر ساخت‌های گرایش‌های مطلوب اجتماعی، انجام شود تا از این طریق، به بهبود گرایش‌های مطلوب اجتماعی در پرستاران، کمک کنند و پیامدهای مثبت آن مانند تقویت رفتار حرفه‌ای پرستاران که در واقع بهبود عملکرد اخلاقی پرستاران و کیفیت مراقبت پرستاری کل نگر خواهد بود، حاصل گردد.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش، با دریافت تأییدیه و کد اخلاق به شماره "IR.IAU.FALA.REC.1397.016"، انجام گردید. ملاحظات اخلاقی، مانند: تکمیل فرم رضایت آگاهانه، مشارکت داوطلبانه، توضیح اهداف تحقیق و اطمینان در مورد محرمانه بودن

References

1. Grady PA, Gough LL. Nursing science: Claiming the future. *Journal of Nursing Scholarship*. 2015;47(6):512-21.
2. Hosseini SH, Tayebi Z, Poormoosa Poostin Saraee Y. Nursing students' perception of nurses' professional misconduct: A descriptive qualitative study. *Journal of Medical Education Development*. 2024;17(53):34-44.
3. Edalatkhah H, Sadeghieh AS, Azadkhani M, Karimollahi M. Knowledge and Performance of Professional Ethics among the Clinical Professors. 2020.
4. Afshar L, Ebadi A, Farmad SA, Azemian A. Factors affecting the professional behavior of Iranian nurses: a qualitative study. *Journal of Complementary Medicine Research*. 2020;11(3):106-17.
5. Jabari F, Ooshaksaraie M, Azadehdal M, Mehrabian F. Relationship between patient safety culture and professional conduct of nurses in context of clinical governance implementation. *Journal of Holistic Nursing And Midwifery*. 2015;25(3):27-33.
6. Jiang L, Broome ME, Ning C. The performance and professionalism of nurses in the fight against the new outbreak of COVID-19 epidemic is laudable. *International journal of nursing studies*. 2020;107:103578.
7. Taghizadeh H, Rasekh Jahromi A, Derakhshan N, Tavakol M. Examining the patients' views on professional behavior by specialist Physicians: a cross-sectional descriptive study in southern Iran. *Education and Ethics In Nursing*. 2023;12(1-2):12-21.
8. Khajavi Z, Vaezzadeh N, Mousavinasab SN, Azimi Lolaty H. Relationship between ethical intelligence and professional behavior in nurses. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences*. 2020;30(185):86-95.
9. Khachian A, Farahani MA, Haghani H, Tameh MA. Evaluation nurses' professional behavior and its relationship with organizational culture and commitment in 2015. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*. 2016;5(12):247-52.
10. Wijaya D, Asmaningrum N, Nur KRM, Sitanggang MH, Herawati YT. Determinants of Nurse Professional Behavior: A cross-Sectional Study of Nurses at Public Health Centers in Indonesia. *Babali Nursing Research*. 2023;4(1):170-84.
11. McGinley M, Carlo G. Two sides of the same coin? The relations between prosocial and physically

- aggressive behaviors. *Journal of youth and adolescence*. 2007;36:337-49.
12. Behzadmanesh S, Javadian S, Zareei Mahmodabadi H. Survey the Effect of Cognitive Behavioral Group Therapy to Improve Prosocial Behavior of High School Female Students in City of Yazd. *Quarterly Journal of Social Work*. 2016;5(3):31-40.
 13. Bagheri Sheykhangafshe F, Savabi Niri V, Eghbali F, Shabahang R, Fathi-Ashtiani A. The Effectiveness of Empathy-Based Intervention for Nursing on Empathy and Management of Prosocial Behavior Intentions and Violent Behavior of Patients. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*. 2023;11(2):0-.
 14. Damari B, Emami Razavi SH, Hajebi A, Elahi E. The Pro-Social Behaviors: Necessity of the Promotion of Social Health of Iranians. *Journal of School of Public Health and Institute of Public Health Research*. 2021;19(2):123-36.
 15. Afghari F, Ghasemi S. The Relationship between Social Trust and Prosocial Tendencies. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*. 2015;3(2):62-71.
 16. Futamura I. Is extraordinary prosocial behavior more valuable than ordinary prosocial behavior? *Plos one*. 2018;13(4):e0196340.
 17. Loke JC, Lee KW, Lee BK, Noor AM. Caring behaviours of student nurses: Effects of pre-registration nursing education. *Nurse education in practice*. 2015;15(6):421-9.
 18. Dziubak M, Motyka M. Motivation behind the choice of nursing as a profession and its determinants—research among students of nursing at the Medical College of the Jagiellonian University. *Nursing Problems/Problemy Pielęgniarstwa*. 2013;21(3):281-9.
 19. Carlo G, Hausmann A, Christiansen S, Randall BA. Sociocognitive and behavioral correlates of a measure of prosocial tendencies for adolescents. *The journal of early adolescence*. 2003;23(1):107-34.
 20. Kajbaf M, Sajjadian E, Nouri A. A study of factor structur, validity and reliabileaty of pro-social tendencies measure revised questionnaire among university students. *Journal of applied sociology*. 2010;21(2):101-18.
 21. Biagioli V, Prandi C, Giuliani L, Nyatanga B, Fida R. Prosocial behaviour in palliative nurses: psychometric evaluation of the prosociality scale. *International journal of palliative nursing*. 2016;22(6):292-8.
 22. Taleghani N, Mardani Hamooleh M, Seyedfatemi N, Haghani H. Viewpoints of Nurses toward Prosocial Tendencies at the Teaching Hospitals Affiliated to Iran University of Medical Sciences. *Iran Journal of Nursing*. 2019;32(120):50-9.
 23. İster ED, Altınbaş Y. Emphatic tendency and affecting factors in nursing students. *Asian Pacific Journal of Health Sciences*. 2016;3(4):306-12.
 24. Zahedpasha B, Sahebalzamani M, Fattah Moghaddam L. The Relationship between Organizational Citizenship Behavior and Professional Behavior Mediated by Nurses' Physical Health. *Journal of Babol University of Medical Sciences*. 2021;23(1):405-11.
 25. Heshmati Nabavi F, Rajabpour M, Hoseinpour Z, Hajiabadi F, Esmaily H. Comparison of nursing students' professional behavior to nurses employed in Mashhad university of medical sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2014;13(10):809-19.
 26. Jahanbazi R, Lotfizadeh M. Investigation the relationship between professional behavior and job well-being among nurses in Shahrekord\'s educational hospitals. *J Hosp*. 2019;18(1):43-53.
 27. Mousaviasl S, Elhami S, Ban M, Zahedi A, Arizavi Z. Comparison between the professional behavior of nursing students and employed nurses. *J Advanc Pharmacy Educ Res| Apr-Jun*. 2019;9(S2):173-5.
 28. Fattahi-Bafghi A, Barkhordari-Sharifabad M. The Relationship between clinical belongingness and professional behavior in nursing students. *Journal of Medical Education and Development*. 2020.
 29. Suazo I, Pérez-Fuentes MdC, Molero Jurado MdM, Martos Martínez Á, Simón Márquez MdM, Barragán Martín AB, et al. Moral sensitivity, empathy and prosocial behavior: Implications for humanization of nursing care. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020;17(23):8914.
 30. Kim Y, Jang SJ. Nurses' organizational communication satisfaction, emotional labor, and prosocial service behavior: A cross- sectional study. *Nursing & health sciences*. 2019;21(2):223-30.
 31. Tuyen LTT, Gunawan J, editors. Behavior management in the field of nursing: A concept analysis. *Nursing Forum*; 2018: Wiley Online Library.
 32. Alavi A, Zargham-Boroujeni A, Yousefy A, Bahrami M. Altruism, the values dimension of caring self-efficacy concept in Iranian pediatric nurses. *Journal of education and health promotion*. 2017;6(8).
 33. Ghaffari M. The Relationship Moral Intelligence and altruism with nurses Attitude to the rights of patients. *Journal of Nursing Education*. 2016;5(2):49-56.
 34. Nesje K. Nursing students' prosocial motivation: does it predict professional commitment and involvement in the job? *Journal of advanced nursing*. 2015;71(1):115-25.
 35. Freitas M, Santos AJ, Ribeiro O, Daniel JR, Rubin KH. Prosocial behavior and friendship quality as moderators of the association between anxious withdrawal and peer experiences in Portuguese young adolescents. *Frontiers in Psychology*. 2019;9:2783.

Investigating the Relationship between Desirable Social Attitudes and Professional Behavior of Nurses in Educational Hospitals affiliated to Shahrekord University of Medical Science (2018)

Seyede- Fatemeh Salehi¹, Azam Alavi^{2*}

Received: 2024/01/08

Accepted: 2024/06/10

1. MSc, Department of Health Services Management, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran

2. PhD, Assistant professor, Department of Nursing, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran

Journal of Education and Ethics in Nursing, Vol.13, No.1&2, Spring & Summer 2024

Abstract:

J Educ Ethics Nurs 2024;13(1&2):79-86

Introduction:

Professional behavior is one of the requirements for performing the proper duties of nurses and desirable social behaviors and tendencies for the sake of has an important role in choosing the nursing profession and professional performance. The present study aimed to investigate the relationship between desirable social tendencies and professional behavior of nurses in educational hospitals affiliated to Shahrekord University of Science.

Methods & Materials:

The present study is a cross-sectional study. 269 nurses of hospitals affiliated to Shahrekord University of Medical Sciences were selected by using convenient sampling method in 2018. Data were collected using two standard nurses' professional behavior questionnaire and desirable prosocial tendencies (Carlo et al. 2003). Data were analyzed by descriptive and inferential statistical tests (Pearson correlation) with SPSS software ver. 24.

Results:

The results showed that mean $\pm$ SD of nurses 'prosocial tendencies was ($3.72 \pm .72$) and mean score of nurses' professional behavior was ($3.82 \pm .72$). The result of Pearson's correlation test showed that there is a positive and significant relationship between the mean score of nurses 'prosocial tendencies and nurses' professional behavior ($r = 0.393$, and $p < 0.001$).

Conclusion:

In view of the importance of social behaviors and the tendencies of these behaviors on the professional behavior of the nurses, the interventions are essential in order to improve the desirable social tendencies in the nurses. It is suggested that interventions such as workshops on concepts such as empathy, compassion and kind of friendship as the infrastructure of desirable social trends in order to improve the desirable social tendencies in the questions.

Keywords: Prosocial Tendencies, Professional Behavior, Nurses

* Corresponding author Email: azam_alavi92@yahoo.com